

Prema programu, 12. lipnja u Gackom pučkom otvorenom učilištu u Otočcu je od 12 do 14 sati održan stručni skup „250 godina hrvatskoga šumarstva“ i od 18 do 19 sati u Gradskom parku svečano otvorenje Dana hrvatskoga šumarstva. Dru-gog dana 13. lipnja u 8 sati u Gradskom parku počelo je natjecanje šumarskih radnika, od 11 do 12 sati u Baškim Oštari-jama otkriveno je spomen obilježje Šumariji Oštarije uz umjetnički program i „milenijsku“ fotografiju, a u 18 sati nakon zadanje natjecateljske discipline, proglašeni su rezultati natjecanja šumarskih radnika.

STRUČNI SKUP 250 GODINA HRVATSKOGA ŠUMARSTVA

Hranislav Jakovac, dipl. ing. šum.

Voditeljica programa gospođa Verica Dasović uz pozdrave, zaželjela je nazočnima dobrodošlicu na stručni skup „250 godina hrvatskoga šumarstva“, koji se održava u sklopu ma-nifestacije „Dani hrvatskoga šumarstva“ u organizaciji Hr-vatskoga šumarskog društva i Hrvatskih šuma d.o.o. te uz potporu najznačajnijih institucija šumarskoga sektora od Ministarstva poljoprivrede, Akademije šumarskih znano-sti, Šumarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskoga šumarskog instituta, Hrvatske komore inženjera šumarstva i drvne tehnologije, Savjetodavne službe do Hrvatskoga sa-veza udruga privatnih šumovlasnika. Posebno je pozdravila pomoćnika ministra poljoprivrede Domagoja Križaja sa su-radnicima, zamjenika gradonačelnika grada Otočca Ne-nada Jankovića sa suradnicima, akademike Slavka Matića i Igora Anića, dekana Šumarskoga fakulteta prof. dr. sc. Vladimira Jambrekovića sa suradnicima, tajnicu Hrvatske komore inženjera šumarstva i drvne tehnologije Silviju Zec, članove uprave Hrvatskih šuma Ivana Ištoka i mr. sc. Ma-riju Vekić, direktore sektora i voditelje podružnica Hrvat-skih šuma, predsjednike šumarskih sindikata, tajnika Hr-vatskoga inženjerskog saveza Davora Podgorčića, članove Hrvatskoga šumarskog društva, zaposlenike Hrvatskih šuma d.o.o., goste iz Šumsko-gospodarskog društva Her-cegbosanske šume, goste iz Udruženja šumarskih inženjera i tehničara Federacije Bosne i Hercegovine i sve ostale na-zočne šumarice i šumare, kao i prijatelje šumarstva te na-zočne predstavnike medija.

Skupu su se potom obratili: zamjenik gradonačelnika Grada Otočca gospodin Nenad Janković, koji je posebno izrazio

zadovoljstvo što je njihov grad odabran za proslavu ove značajne obljetnice, zatim tajnik Hrvatskoga inženjerskog saveza gospodin Davor Podgorčić, čija je HŠD jedna od članica i to jedna od najstarijih, i naposljetku gospodin Do-magoj Križaj zaželimši kao i prethodnici uspješan rad ovome skupu, upućujući svim šumarskim stručnjacima i ostalim zaposlenicima čestitke za ovu visoku obljetnicu hrvatskoga šumarstva.

Nakon toga nazočne je uz prigodni govor pozdravio pred-sjednik Hrvatskoga šumarskoga društva Oliver Vlainić, dipl. ing. šum.:

Poštovane dame i gospodo, dragi gosti i uzvanici, cijenjene kolegice i kolege,

Danas mi je iznimno zadovoljstvo pozdraviti vas u ime Hr-vatskoga šumarskog društva i u svoje osobno ime. Zadovolj-

stvo proizlazi iz činjenice da smo se okupili kako bi još jednom ovogodišnjom manifestacijom obilježili dva i pol stoljeća djelovanja dične šumarske struke. Malo koja djelatnost u Republici Hrvatskoj može se pohvaliti takvim kontinuitetom organiziranoga djelovanja.

Izvor dvjestopedesete obljetnice nalazimo u djelu jednog iznimnog šumara koji zaslužuje veću pozornost unutar struke, a svakako i svoje spomen obilježje. Radi se o Bogoslavu Kosoviću i njegovoj povijesnoj raspravi pod nazivom „Prvi šumarski stručni opis i nacrt šuma na Velebitu i Velikoj Kapeli od Dalmatinske medje do Mrkoplja i Ogulina, prvi šumski red za iste, prvo njihovo razdjeljenje u okružja, šumarije i čuvarije, prvi cjenik za drvenu gradju iz njih, prve misli o pošumljenju primorskog krša itd.“ koja je izašla kroz devet nastavaka u Šumarskom listu, stručnom i staleškom glasilu, tijekom 1914. godine i tiskana prije točno 100 godina, 1915., kao cjelovito posebno izdanje s kartama ličke i otočke pukovnije. Danas ćemo u sklopu ovoga stručnoga skupa prezentirati reizdanje ovoga djela. Vjerujem da će se mnogi iznenaditi, čak i šumarski stručnjaci koji nisu upoznati sa sadržajem knjige, opisom šuma od prije 250 godina, a svakako izgledom prve šumske karte ličke pukovnije koju smatraju jednom od najstarijih vegetacijskih karata na svijetu, kako u knjizi „Povijest šumarstva Hrvatske 1846.–1976.“ navodi Stjepan Bertović: „Prema međunarodnoj bibliografiji vegetacijskih karata proizlazi da ta originalna mapa šuma iz 1764. g. predstavlja jednu između najstarijih izrađenih karata vegetacije u svijetu.“ Sam autor Kosović istaknuo je: „Na mapi šuma ličke pukovnije označeno je drveće prema starosti i gustoći obrasta manjima i većima stabalcima, radi čega je mapa veoma pregledna. Ine vrste kultura označene su svaka svojom bojom.“

Zahvaljujući rezultatima njegovog istraživanja povijesne dokumentacije hrvatskoga šumarstva znamo da je 1765. godine rimsko-njemačka carica i hrvatsko-ugarska kraljica Marija Terezija odobrila osnivanje uprave šuma karlovačkoga generalata s prve tri šumarije, što se službeno smatra početkom organiziranoga gospodarenja šumama na hrvatskim prostorima. U zapisniku sjednice mješovitog povjerenstva održane u Karlovcu 11., 16. i 23. veljače 1765. godine navodi se sljedeće: „Na predloge stavljene joj dne 4. VI., 12. X. i 16. XI. prošle godine po dvorskom ratnom vijeću i po trgovačkom vijeću udostojala je Nj. c. kr. ap. Veličanstvo odrediti, da u buduće ima upravu šuma karlovačkog Generalata voditi General-Comanda u Karlovcu, te namiještati šumare (Waldbe-reitere) i lugare (Forstknechte) zatim, da će nadzor nad tima šumama voditi Waldmeister Franzoni čega radi je potonji i dodijeljen karlovačkoj General-Comandi; nadalje je priobćeno, da je po ovom Waldmeisteru sastavljen nacrt šumskog reda, koji sadržava sve važne za šumu potrebne propise, te konačno određeno je, da se imadu sporazumno utanačiti cijene, uz koje će se kupovati drvo u comercialna drvna skladišta u Senju i Bagu te ustanoviti cijena drva na panju, koja pripada Filial-militar-Cassi, kao i cijena za obaranje, izradbu

i izvoz drva i napokon, da se imadu sporazumno izglatiti senjske teritorijalne prepirke između c. kr. glavne trgovačke intendature u Trstu i karlovačke General-Comande.

Nakon što su k ovom zajedničkom vijećanju prizvani i senjski kapetan-upravitelj pl. Gussich, ingenieur-major pl. Pirker i Waldmeister Franzoni, koja su potonja dvojica doprinjela nacrtu i opise spomenutih šuma, zaključeno je o gornjim predmetima sljedeće:

Prvo: Glede razmještenja šumara i lugara na temelju razpoložbe Waldmeistera Franzonija, da se od trojice uzetih šumara postavi jedan za šume cijele ličke pukovnije i to u središtu njihovu u Oštarijama na karlovačkoj cesti, drugi da se postavi nad otočkim šumama i nad drežničkom šumom ogul. pukovnije sa sjedištem u Krasnu nad sv. Jurjem blizu Kute-reva i Crnog Kala, te napokon nad ostalima šumama Generalata u ogulinskoj i slunjskoj pukovniji i to u šumi Petrova-gora. Prvome šumaru moglo bi se s obzirom na njegov lički kotar dodijeliti 2 strana i 6 domaćih lugara, otočkome šumaru obzirom na njegov veći kotar 4 strana i 8 domaćih, te mu osim toga dodijeliti za predaleko od sjedišta mu u Krasnom odaljene drežničke šume najboljeg šumara — lovca kao pristava, te ovome osim njegove plaće dati još neki primjereni doplatak. Konačno bi trebalo trećem šumaru u Petrovoj gori dodijeliti 1 stranog i 4 domaća lugara.“

Važno je naglasiti da je kontinuitet svoga djelovanja do danas zadržala samo Šumarija Krasno. Povodom 235-te godišnjice osnivanja šumarije 2000. godine na današnjoj zgradi Šumarije Krasno postavljena je spomen ploča. Isto tako prigodom obilježavanja 60 godina osnutka Šumskog gospodarstva Karlovac 2010. godine postavljena je na Petrovoj gori u predjelu Muljava i spomen ploča u čast Šumarije Petrova gora. Smatram da je vrijedno i poželjno obilježiti i treću šumariju osnovanu 1765. godine te je stoga prihvaćen prijedlog Hrvatskoga šumarskog društva ogranka Gospić da se ove godine postavi i svečano otkrije spomen ploča Šumariji Oštarije na Baškim Oštarijama.

Specifičnost ove godine je želja i uključenost svih šumarskih institucija da se 250 godina hrvatskoga šumarstva što značajnije obilježi, što je do sada rezultiralo brojnim aktivnostima. Spomenut ću samo neke, poput stručno-popularnog skupa u Vojniću, tematske sjednice Odbora za poljoprivredu Sabora Republike Hrvatske u saborskoj dvorani, tiskovne konferencija uoči Svjetskog dana šuma u Šumarskom domu, okruglog stola o pravnoj zaštiti šuma u Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, a sve te i druge aktivnosti koje su se događale diljem Hrvatske zabilježene su na web stranici Hrvatskoga šumarskog društva www.sumari.hr/250.

Osim ove velike obljetnice, ova godina značajna je i po još nekim jubilejima, a to su 155 godina šumarske nastave u Hrvatskoj, 70 godina djelovanja Hrvatskoga šumarskog instituta i 25 godina rada jedinstvenog poduzeća Hrvatske šume. Sada mogu najaviti i sljedeću godinu u kojoj ćemo obilježiti

170 godina djelovanja naše udruge Hrvatskoga šumarskog društva osnovanog 1846. godine. Po starosti treće smo šumarsko društvo u Europi, a prije našega društva osnovana su samo šumarska društva u Njemačkoj, u pokrajini Baden-Württemberg, 1839. godine te u Švicarskoj 1843. godine. Iste godine izlazit će 140 godišta Šumarskog lista, znanstveno-stručnoga i staleškog časopisa, koje pripada u najstarije ekološke časopise u svijetu s neprekinutim izlaženjem.

Posebno mi je zadovoljstvo zahvaliti se predsjednici Republike Hrvatske gospođi Kolindi Grabar-Kitarović na prihvaćanju visokog pokroviteljstva nad Danima hrvatskoga šumarstva 12. i 13. lipnja ove godine u Otočcu, gdje se upravo nalazimo, te Baškim Oštarijama. U svom pismu kojim je prihvatila pokroviteljstvo istaknula je sljedeće: „Četvrt tisućljeća upravljanja šumama, jednim od prirodnih resursa na kojemu je utemeljen važan segment gospodarstva hrvatske države, zasigurno sve djelatnike u šumarstvu, ali i mene osobno, čini ponosnima na postignuća u gospodarenju šumama koja moramo u slavljeničkim prigodama isticati. Ujedno moramo istaknuti i činjenicu da Hrvatska u ovom sektoru ima potencijal za snažniji razvoj i stvaranje novih radnih mjesta, imajući na umu da je stabilnost šumskog ekosustava, njegovo održavanje i poboljšavanje, jedini jamac dugoročne održivosti šuma, a time i šumarstva i svih sektora koji se temelje na šumama.“

Svim sudionicima stručnoga skupa „250 godina hrvatskoga šumarstva“ želim ugodno praćenje sljedeće tri prezentacije te nešto kasnije promociju reizdanja Kosovićeve povijesne rasprave. Ujedno pozivam sve uzvanike da večeras uveličaju svojom nazočnošću otvorenje Dana hrvatskoga šumarstva u gradskom parku Otočac, a sutra svečano otkrivanje spomen ploče Šumariji Oštarije na Baškim Oštarijama te kasnije poprate 10. državno natjecanje šumarskih radnika.

DVIJESTOPEDESET GODINA HRVATSKOG ŠUMARSTAVA ILI KAKO SU STVARANE NAŠE ŠUME

Rad pod nazivom „Dvjestopedeset godina hrvatskog šumarstva ili kako su stvarane naše šume“ prezentirao je akademik Igor Anić. Svoje izlaganje započeo je jednom maksimumom skupa HAZU iz 2012. godine koja kaže: „Život čovjeka, kao i svaki drugi oblik života na planetu Zemlji, ne bi bio moguć bez **šuma, tla i vode**. Zato su to najvrijednija bogatstva hrvatske prirodne riznice“. Slijedili su podaci o: **šumovitosti RH** (42 %, šumska zemljišta 47 %, 0,5 ha po stanovniku); **potrajnosti gospodarenja** (šumske površine, volumen, prirast, sječa); **o prirodnosti šuma** (95 %, 74 autohtone vrste, 4500 vrsta od kojih 50 % u šumama); **kvaliteti šumskih sastojina** (stanja na fotografijama iz 1860-te i 2000-te godine gotovo se idealno poklapaju); **potencijalima** (53 % sjemenjače, 31 % panjače, 11 % degradacijski oblici i 5 % kulture, uz 208 000 ha neobraslog šumskog zemljišta i 6,5 % miniranih šumskih površina); **općekorisnim**

funkcijama šuma (gdje su OKFŠ neusporedivo veće od vrijednosti drvene zalihe); **zagrebačkoj školi uzgajanja šuma** i naposljetku **tradiciji** koju možemo podijeliti na: **razdoblje nastanka** (u 18. stoljeću – 1764–1765. prva inventura i kariranje, te prva zakonska odredba od 22. prosinca 1769. god. – prvi Zakon o šumama na hrvatskom jeziku), **razdoblje preporoda** (utemeljenje HŠD-a 26. prosinca 1846. god., Zakon o šumama 1852. i 1894. god. gdje se uvodi pojam potrajnog gospodarenja, Gospodarsko šumarsko učilište u Križevcima 1860. god. i Šumarska akademija pri Mudroslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1898. god.), **razdoblje modernizma** (Naputak za sastavak gospodarstvenih osnova odnosno programa iz 1903. god. – uvodi se način regularnog gospodarenja i za preborne šume metoda normala), **razdoblje osuvremenjivanja i nove zakonske regulative** (1945. god. Zavod za praktična šumarska istraživanja, 1946. god. Srednje šumarske škole, 1960. motorne pile, Zakoni o šumama iz 1947., 1949., 1961., 1967., 1977. i 1983. god.), te **razdoblje nakon osamostaljenja RH** (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o šumama iz 1983. od 4. prosinca 1990. god. i Ustav RH od 22. prosinca 1990. god.). Javlja se problemi ekološke provenijencije, marginalizira se šumarska struka i uočavaju se problemi pravne regulative koja posredno ili neposredno ugrožava šumarsku struku. Od šumarskih institucija, 1996. osnovana je Akademija šumarskih znanosti, a 2006. god. Hrvatska komora inženjera šumarstva i drvene tehnologije.

Svoje izlaganje autor zaključuje s tri napomene: „Šume su jedini hrvatski samoobnovljivi **prirodni resurs i nacionalno blago**. One su izvor pitke vode, čista zraka, prirodnoga tla, izvorne flore i faune, bioraznovrsnosti, prirodnosti, blage klime, ljupkoga krajobraza i drvene tvari, jednom rječu života. Sukladno Ustavu RH s pravom uživaju status dobra od posebnog interesa koje ima osobitu zaštitu. Svaka vlast je shvaćala značenje šuma (vidljivo iz niza zakona, podzakonskih uredbi, propisa, naputaka i odredbi tijekom 250 god. povijesti).....

Donedavno se to očitovalo i kroz resorno ministarstvo koje je uvijek u svom imenu nosilo riječi šuma ili šumarstvo. Šumarstvo je nastalo i počelo svoj dva i pol stoljetni razvoj u onda i danas u našumovitijim predjelima Hrvatske. Struka je na znanstvenim temeljima, uz zakonsku regulativu pomlađivanjem stvarala i njegovom oblikovala te šume. Postojanje, struktura, razina prirodnosti i bioraznolikosti tih ekosustava izvorni su proizvod hrvatskog šumarstva.

KRASNO – NAJSTARIJA ŠUMARIJA U NAŠOJ ZEMLJI U NEPREKIDNOM RAZDOBLJU OD 250 GOD. (1765 – 2015)

Naslov je to prezentacije dr. sc. Vice Ivančevića, koji nam ponajprije kaže nešto o Krasnu nekada i danas. U rimsko doba to je naselje Japoda, a 1291. god. prvi puta se spominje Krasno u opisu međe Gacke župe koja je pripadala Bužanima u Lici. Bunjevci Krasno i okolicu naseljavaju 1680. god. Danas je to sjedište Šumarije Krasno, središte NP „Sjeverni Velebit“, ispostava PP Velebit, sa Šumarskim muzejom, 2 pilane, mljekarom, destilacijom, proizvodnjom krumpira, više OPG-a, turizmom i najstarijim marijanskim Svetištem Majke Božje od Krasna iz 18. stoljeća. Broj stanovnika u Krasnu (1857. god. 874 stanovnika, 1910. god. 1483, 1991. god. 675 i 2011. god. 454 stanovnika) ilustrira depopulaciju ruralnih područja Hrvatske. Autor nije ponavljao ono što su već prethodni govornici rekli, pa i navodimo samo neponovljene podatke. Tako je napomenuto da je prvi upravitelj Šumarije Krasno bio Tomo Orešković, kr. nadlugar, a 1889. god. započinje s radom Kotarska šumarija Krasno u sklopu OIO (diobenom odlukom osnovano je 9 kotarskih šumarija) – upravitelj pl. Andrija Hranilović. Kr. Šumarski ured 1907. god. premješten je u Sušak. Inače nakon inventarizacije šuma 1765. god. ubrzo su izgrađena državna skladišta za drvo u Sv. Jurju, Jablancu, a potom u Karlobagu, Cesarici i Stinici, nakon čega započinje izgrad-

nja šumskih puteva prema morskim lukama. Krajem 18. stoljeća u otočkoj pukovniji izgrađeno je 7 pilana. Usporedo s pilanom u Štirovači osnovana je i pilana u Žrnovnici kraj Sv. Jurja, a danas rade samo dvije privatne pilane. Usporedne karte svjedoci su promjena u vremenu i prostoru. Autor navodi da su od 1919–1939. god. šume u nadležnosti državnih vlasti, a drvna masa kupuje se licitacijom na panju. Od 1946–1960. god. bilo je 13 reorganizacija šumarstva, a od 1960–1990. dvije do osnivanja J.P. Hrvatske šume 1991. god.

Šumarija Krasno danas: ukupna površina 18 040 ha (16 397 ha obraslo – 91 %, 1 348 ha neobraslo – 7 % i 295 ha – 2 % neplodno), od čega na preborne šume otpada 72 % (s drvnom zalihom od 4 173 036 m³ ili 356 m³/ha), a 28 % na raznodobne šume (s drvnom zalihom od 1 036 399 m³ ili 222 m³/ha). Prema namjeni 82 % su gospodarske, 17 % zaštitne i 1 % šume su posebne namjene. Drvna zaliha po vrstama drveća je: 55 % bukva, 31 % jela i 14 % smreka. Na ovome području su i nekada i danas teški uvjeti gospodarenja šumama unatoč primjeni naprednih tehnologija. Otvorenost prometnicama je 19,1/1000 ha. Glede lovnog gospodarenja, autor navodi da na ovome području žive tri najveće zvjeri u Europi: medvjed vuk i ris, te veliki tetrijeb trajno zaštićena životinjska vrsta s izdvojenim pjevalištima. U matičnom fondu divljači Lovnogospodarske osnove „Sjeverni Velebit“ na 28 500 ha zabilježeno je 48 medvjeda, 70 grla običnog jelena, 120 obične srne, 110 divlje svinje i 30 divokoza uz planirani odstrel: medvjeda na temelju godišnjeg akcijskog plana u RH, 12 jelena, 20 srna, 55 divljih svinja i 5 divokoza. Glede oštećenost šuma u razdoblju 2004–2014. god. kod jele i bukve je osutost krošanja 20 %. Kada je u pitanju šumarsko osoblje, ovo mjesto iznjedrilo 3 sveučilišna profesora: akademika Milana Anića, prof. dr. sc. Milana Glavaša i prof. dr. sc. Josu Vukelića. Tu je od 1917–1919. radio prof. dr. sc. Josip Balen, a od 2005. god. prvi Krasnar upravitelj šumarije Krasno je Tome Devčić, dipl. ing. šum. „Šume su temeljna vrijednost i najvrijednije bogatstvo Šumarije Krasno“ navodi autor. Uz preborno bukovo-jelove sastojine i raznodobne bukove sastojine najmanje površine zauzimaju smrekove sastojine, no tu su najveći kompleksi smreke u Hrvatskoj. Pod podnaslovom Šumari ispred dotadašnjeg vremena, Ivančević navodi vizionara Antu Premužića (1889–1979) graditelja poznate Velebitske planinarske staze duge 57 km te turističke staze na Rabu. Govoreći o zaštiti prirode on navodi: proglašenje Štirovače 1928/1929. god. Nacionalnim parkom, a 1965. god. na 122 ha posebnim rezervatom šumske vegetacije; Zavižan-Balinovac – Zavižanska (Velika) kosa na 118 ha specijalnim botaničkim rezervatom u sklopu kojega je na 50 ha hortikulturni spomenik Velebitski botanički vrt; Hajdučkih i Rožanskih kukova 1969. god. Strogim rezervatom (1220 ha); Velebita 1978. god. Međunarodnim rezervatom biosfere; Velebita 1981. god. Parkom prirode; Sjevernog Vele-

bita 1999. god. Nacionalnim parkom na površini 10 937 ha. Zaštićene su mnoge biljne i životinjske vrste, a zaštitne šume zauzimaju 15 % površine. Osnivač spomenutog Velebitskog botaničkog vrta je prof. dr. sc. V. Kušan uz pomoć Š.G. Senj i Šumarije Krasno, koji su sufinancirali radove u Vrtu (1967–2001. god.). Značajne obljetnice Šumarije Krasno obilježene su 1966. god. (200 god.), 2000. god. (235 god.), 2005. god. (240 god.), kada je promovirana i monografija „Šume i šumarstvo sjevernoga Velebita. U Krasnu je otvoren prvi šumarski muzej u našoj zemlji: površina 165 m² s 357 eksponata (162 dokumentacije, slika, karata, uređajnih elaborata i dr. i 195 različitih sredstava rada). Biblioteka sadrži 556 primjeraka (326 knjiga i 230 brošura). Navodeći potrajnost gospodarenja, biološku raznolikost, prirodno pomlađenje i veliku općekorisnu ulogu šume kao temelj našega šumarstva, ukazuje na potrebu daljnjeg istraživanja povijesti Šumarije Krasno, ali i cjelokupnog našeg šumarstva, uz potporu šumarske struke. Uz nekoliko prelijepih fotografija Velebita autor zaključuje izlaganje motom 200-te obljetnice Šumarije Krasno: „Nema ništa ljepše no stablo na stijeni i golet kad se šumom zeleni“, uz napomenu da bi s obzirom na povijesni značaj i 250-godišnji neprekidni rad Šumarije Krasno, bilo korektno do kraja godine makar skromnijim skupom obilježiti ovu obljetnicu na području Šumarije Krasno.

POVIJEST PRAVNOG UREĐENJA ŠUMARSTVA U HRVATSKOJ

Prof. dr. sc. Dragan Medvedović prikazao je Povijest pravnog uređenja šumarstva u Hrvatskoj. Autor se ponajprije osvrnuo na najstarije nam poznate propise glede gospodarenja i zaštite šuma, zapisane u Statutima: grada i otoka Korčule iz 1214. god., Brača iz 1305. god., Lastova iz 1310. god., Trogira iz 1322. god., Hvara iz 1331. god. i Mljetu iz 1345. god. U nastavku izlaganja navodi pojedine propise i zabrane iz odnosnih Statuta, a potom se osvrće na vrijeme Mletačke uprave.: 1464. god. osnivanje u Dalmaciji šumarske službe – magistrata providura za drvo i šume; 1532. god. šumarske inspekcije za Istru; 1569. god. Uprave Providura za drvo Istre, dalmacije i Kvarnera, te 1584. god. izrade katastra šuma. Glede šumskog reda poznat je Patent Marije Terezije 22. prosinca 1769. god. „o trajnom čuvanju šuma u dobrom i naprednom stanju“. Šumski red objavljen je na hrvatskom jeziku, široko je distribuiran i to je prvi zakon o šumarstvu s 55 opsežnih točaka uz brojne podtočke. Godine 1843. upućen je poziv stručnjacima i vlasnicim šuma da daju prilog izradi Zakona, no 3. prosinca 1852. god. patentom cara proglašen je Zakon o šumama za carevinu, čija se važnost 24. lipnja 1857. god. proširuje na Kraljevine Hrvatsku i Slavoniju, s primjenom od 1. siječnja 1858. god., a 7. veljače 1860. god. i na Vojnu krajinu. Zakon sadrži 8 odsjeka – 77 paragrafa i na snazi je do 1. srpnja 1930. god. Hrvatsko-slavonsko šumarsko društvo 1882. god. izrađuje Nacrt Zakona o šumama (6 dijelova – 172

članka), upućuje ga Zemaljskoj vladi i Saboru, ali on nije bio u proceduri u Saboru (Ban Khuen Hedervary). Hrvatski sabor 1873. donosi Zakon o uređenju bujicah, 1894., Zakon o uređenju šumarsko tehničke službe kod političke uprave u kraljevinama Hrvatskoj i Slavoniji ...itd., a Zemaljska vlada i Odjel za unutarnje poslova (navodimo značajnije): 7. listopada 1898. god. naredbu „kojom se uređuje šumarska obuka na kr. Sveučilištu Franje Josipa I. u Zagrebu; naredbu 1908. god. kojom se šumarski studij pretvara u Šumarsku akademiju prislonjenu na Mudroslovni fakultet kr. Sveučilišta“, naredbu o lugarskom ispitu, zatim ispitima za vođenje šumskog gospodarstva itd. Za vrijeme Kraljevine SHS pokrenut je postupak izrade Zakona o šumama (nacrt izradio prof. dr. Aleksandar Ugrenović), no nacrt nije bio u Narodnoj skupštini, Kralj je proglasio „svoj“ Zakon o šumama 21. prosinca 1929., koji je stupio na snagu 1. srpnja 1930. god. (7 dijelova – 189 paragrafa).

U vrijeme Banovine Hrvatske na snazi je Zakon o šumama iz 1929. god. s dopunom 1940. god., kao i za vrijeme NDH s dopunama 1943. god. U FNRJ i NR Hrvatskoj 1945/1946. donose se propisi o prestanku važenja zakona iz prethodnog razdoblja, a nakon donošenja Ustava u prosincu 1947. god. donešen je Opći zakon o šumama (49 članaka), u listopadu 1949. god. i prvi hrvatski Zakon o šumama (53 članka). Osnovni zakon o šumama donešen je 1961. god. te Zakon o šumama 1962. god., a promjenama u Ustavu 1963. god. oni su promijenjeni 1965., odnosno 1967. god., kao i promjenom Ustava SFRJ i Ustava SR Hrvatske 1974. god., kada je šumarstvo isključivo u republičkoj nadležnosti donosi se Zakon o šumama 1977. god. i 1983. god. U samostalnoj Republici Hrvatskoj primjenjuje se novelirani Zakon o šumama iz 1983. god., s pročišćenim tekstom i 11 novela 1990. god. te noveliran prema Odluci Ustavnog suda 2005. god.

Nakon stručnoga dijela skupa u umjetničkom dijelu programa, nastupila je primadona Cynthia Hansell-Bakić uz klavirsku pratnju Krešimira Popovića.

„Cynthia Hansell Bakić rođena je u Virginiji u Sjedinjenim Američkim Državama, no gotovo čitavu bogatu glazbenu

karijeru ostvarila je u Hrvatskoj u koju je došla još 1971. godine, kada i postaje stalnom članicom Opere Hrvatskoga narodnog kazališta Split.

Danas se bavi pedagoškim radom kao redovita profesorica na Muzičkoj akademiji u Zagrebu i Splitu. U svojoj bogatoj opernoj karijeri odigrala je više od šezdeset glavnih uloga u djelima najvećih opernih majstora. Gostovala je u svim domaćim opernim kućama te u inozemstvu (Europa i SAD). Dobitnica je brojnih nagrada i priznanja među kojima treba istaknuti Orden Danice hrvatske s likom Marka Marulića za iznimna dostignuća u kulturi, kojim ju je odlikovao predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović 2012. godine.“

Program koji smo čuli sastojao se od 5 skladbi George Gershwin:

1. I got rhythm
2. Someone to Watch over me
3. Fascinating rhythm
4. So in Love Cole Porter
5. Summertime

Voditeljica se zahvalila primadoni na prekrasnom nastupu, a pljesak nazočnih poslije svake skladbe i na kraju nastupa potvrdio je oduševljenje nazočnih. Sekcija za kulturu, sport i rekreaciju Hrvatskoga šumarskog društva – njen kulturni dio, pomogao je u osmišljavanju i realizaciji glazbenoga programa oba dana ovogodišnjih Dana hrvatskoga šumarstva.

PROMOCIJA REIZDANJA POVIJESNE RASPRAVE BOGOSLAVA KOSOVIĆA

Reizdanje ove povijesne rasprave kratko je predstavio predsjednik HŠD-a Oliver Vlainić, naglasivši opetovano, kako se čitava ovogodišnja obljetnica 250-te godina hrvatskoga šumarstva temelji na povijesnoj raspravi koju je prije jed-

noga stoljeća svojim marljivim radom izvukao iz arhivske prašine bečkoga i zagrebačkoga arhiva znameniti šumar Bogoslav Kosović. Hrvatsko šumarsko društvo odlučilo je napraviti reizdanje toga djela te ćemo se danas s njim upoznati, a svi sudionici skupa na završetku dobit će upravo otisnuto novo izdanje Kosovićeve knjižice pod naslovom „Prvi šumarski stručni opis i nacrt šuma na Velebitu i Velikoj Kapeli od Dalmatinske medje do Mrkoplja i Ogulina, prvi šumski red za iste, prvo njihovo razdjeljenje u okružja, šumarije i čuvarije, prvi cjenik za drvenu gradnju iz njih, prve misli o pošumljenju primorskog krša itd.

U Proslavu reizdanja akademik Igor Anić navodi: „Počeci šumarstva kao struke, znanosti i umijeća gospodarenja i očuvanja šuma za trajnu dobrobit čovjeka, okoliša i gospodarstva sežu u XVIII. stoljeće. Razdoblje postanka hrvatskog šumarstva obilježili su događaji koji su se zbili u izvanredno kratkom razdoblju, od 1764. do 1769. godine: prvi pregled, opis i mapiranje šuma, zatim ustrojavanje šumarske službe i donošenje prvih uredbi o šumama.

Prvi pregled i opis šuma su obavljani na području ličke, otočke i ogulinske pukovnije Vojne granice, pod nadzorom Waldmeistera Dragutina Franzonija. Na temelju rezultata pregleda i opisa šuma major pl. Pierker, natporučnici John i Dinzel te podporučnik Penzo, svi odreda inženjeri iz mjer-ničkog odjela, izradili su 1764. i 1765. mape šuma u mjerilu

Bogoslav Kosović

Prvi šumarski stručni opis i nacrt šuma na Velebitu i Velikoj Kapeli od Dalmatinske medje do Mrkoplja i Ogulina

reizdanje povodom 250. godišnjice hrvatskoga šumarstva
Zagreb 2015.

1:3800 fortifikations hvati. Zahvaljujući tomu danas znamo da je na 126.141 hektara inventariziranog velebitskog i kapeškog područja raslo 42.017.128 stabala različitih vrsta drveća od čega je 27 % jelovih i 50 % bukovich u odnosu na ostale vrste drveća. Inventurom je cjelokupno područje razdijeljeno na okružja (districte), pa se ondašnji sastav vrsta drveća lako može usporediti s današnjim stanjem“.

Članak inženjera Bogoslava Kosovića pod navedenim naslovom temeljni je izvor spoznaje o počecima hrvatskoga šumarstva. Zbog velikoga obujma objavljan je u nastavcima, u devet brojeva Šumarskoga lista 1914. godine, na sljedećim stranicama: (1) 4-16, (2) 68-86, (3) 133-145, (4) 170-189, (5) 208-223, (6) 259-266, (7) 305-319, (8-9) 356-376, (12) 476-488. Nastao je nakon iscrpnog istraživanja arhiva nekadašnje General-Komande i Investicijske zaklade, pa u podnaslovu članka piše: „Po orig. podacima i nacrtima c. k. ratnog arhiva i dr. u Beču, priobćio i vlastitim tumačenjima popratio B. Kosović, kr. zem. šum. nadz. II. raz.“. Cjelovito izdanje rasprave otisnuto je 1915. god.

Sadržaj članka je sljedeći: I. Predgovor pisca, II. Preponizni poslušni izvještaj o militarskim šumama slavne ličke graničarske pukovnije, koje leže uz morsku obalu austrijskog Primorja - Opis šuma, III. Najpokornije i najposlušnije izvješće i opširni opis o c.kr. militar-šumama, ležećim u austrijskom Primorju kako slavne itočke tako i djelomično ogulinske graničarske pukovnije – Opis šuma, IV. Medjutimni šumski red za sve šume karlovačkog generalata, V. Prvi definitivni šumski red za šume karlovačkog generalata i njegov postanak. Slijede prilozima: **Prilog 1.** Instrukcija za šumare (Waldbereitern) svih c.kr. militarskih šuma u karlovačkom generalatu; **Prilog 2.** Osnova točaka na kojima bi se imao osnovati šumski red (Waldordnung) za sve ces. kralj. Militar šume, ležećem u karlovačkom Generalatu; **Prilog 3.** Pet osnova o pristojbama koje su u c.kr. militar-šumama imadu odračunata od utrška za drvo u ime odštete za drvo na panju (Waldrecht). Sastavio Waldmeister J. C. Franzoni. **Osvrt** – prve misli o pošumljenju primorskog krša, **Karta otočke pukovnije** i **Karta ličke pukovnije** – jedna od najstarijih vegetacijskih karata na svijetu.

Za reizdanje članka 2015. godine, dorađeni plakat Dana hrvatskog šumarstva 2015., uzet je za naslovnicu knjižice B5 formata na 116 stranica, s Proslovom akademika Igora Anića, sadržajem kao 1915. godine, uz karte otočke i ličke pukovnije te životopis Bogoslava Kosovića iz Šumarskog lista br. 8 iz 1940. god., a objavljen u Imeniku hrvatskih šumara.

Članak Bogoslava Kosovića kaže akademik Anić u Proslovu *izvanredno je važan izvor povijesti šumarstva u Hrvatskoj. Svojim sadržajem i značenjem on nadilazi šumarstvo. Osim podataka o strukturi šuma, u tekst je utkano mnoštvo informacija o mnogim djelatnostima povezanim sa šumom i šumarstvom: kartografiji, otvaranju šuma, cestogradnji, uređenju bujica, obešumljenju krša, pošumljavanju krša, toponimiji, političkim i uopće životnim prilikama u tom dijelu Hrvatske.*

Bogoslav Kosović ovom se objavom, ali i drugim prinosima šumarstvu, uvrstio među hrvatske šumarske besmrtnike. I sam pri kraju teksta piše: „Kad sam počeo objelodanjivati ovaj prvi opis gornjokrajskih šuma, bilo mi je na pameti, da spasim i otmem zaboravi jedan po mom mišljenju vrlo lijepi prilog hrvatske šumarske povjestne gradje.“

Sve su to bili povodi Hrvatskom šumarskom društvu da prigodom dvjestopedesete obljetnice našeg šumarstva još jednom objavi Kosovićev tekst, sada objedinjen u ovoj vrijednoj knjizi.

Povijest hrvatskog šumarstva pokazuje kako je šumarstvo višestoljetno organizirana djelatnost, po čemu pripada najdugovječnijim strukama u nas. Naše šume su proizvod tradicije, znanja i mara generacija šumarskih stručnjaka. Nažalost i uz to, o šumarstvu i šumama u hrvatskoj se javnosti malo zna. Bez obzira na bogatu povijest šumarstva i činjenicu kako su hrvatske šume po svojoj prirodosti i raznolikosti posebnost u svjetskim razmjerima, oboje su još uvijek nepoznanica većini ljudi svih obrazovnih profila u Hrvatskoj.

„Zato, neka ova knjiga podsjeti na početke našeg šumarstva i izazove interes za istraživanje njegove bogate povijesti. Ona predstavlja još jedan šumarski prilog hrvatskoj znanosti i kulturi bez kojih nema napretka.“

Okončavši svoje izlaganje, predsjednik HŠD-a, zahvalio se svima na odazivu i uputio ih da su na izlazu iz dvorane za njih pripremljene vrećice s prigodnim suvenirima i primjerkom upravo predstavljene knjige.

SVEČANO OTVARANJE DANA HRVATSKOGA ŠUMARSTVA

Svečano otvaranje Dana hrvatskoga šumarstva u Gradskom parku Otočac, uz nazočne, goste i domaćine ekipe natjecatelja – šumarskih radnika iz svih 16 UŠP te goste iz Slovenije, Mađarske, kao i Srednje škole Otočac, voditeljica programa gospođa Verica Dasović počela je pozdravima: zamjenici župana gospođi Ivani Tomaš, gradonačelniku

grada Otočca gospodinu Stjepanu Kostelcu, članovima Uprave Hrvatskih šuma d.o.o. Mariji Vekić i Ivanu Ištoku, akademikima Slavku Matiću i Igoru Aniću, mladim mažoretkinjama, gostima iz Slovenije, Mađarske i BiH, članovima natjecateljima i svim ostalim nazočnima, uz zahvalu svim sponzorima.

Dani hrvatskoga šumarstva održavaju se od 1999. god., a natjecanja šumarskih radnika započelo je u Delnicama 1964. god. Predsjednik Organizacijskog odbora i član Uprave Hrvatskih šuma d.o.o. gosp. Ivan Ištok, pozdravio je nazočne, naglasivši kako su ovogodišnji Dani hrvatskoga šumarstva vezani uz značajnu obljetnicu struke od dva i pol stoljeća. Voditelj UŠP Gospić gosp. Josip Dasović (1) izrazio je zadovoljstvo dobivanjem domaćinstva ove manifestacije u prigode obilježavanja 250. obljetnice šumarske struke, kao i gradonačelnik grada Otočca, gosp. Stjepan Kostelac izborom Otočca neposrednim domaćinom, na čemu

zahvaljuje HŠD-u. Nada se da će svi sudionici ponijeti lijepa sjećanja i uspomene, a ovakve obljetnice prilika su da se prisjećamo svih koji su svojim radom obilježili ovo dugo razdoblje šumarstva. Zamjenica župana gospođa Ivana Tomaš (2) podsjetila je kako je Ličko-senjska županija sa 5 350 km² najveća u Hrvatskoj. Šuma na 58 % površine je naše najveće bogatstvo, koja je stoljećima hranila ovdašnje obitelji, stoga očekuje promjenu nekih današnjih nelogičnosti u načinu gospodarenja i upravljanja šumama. Pomoćnik ministra poljoprivrede gosp. Domagoj Križaj svečano je otvorio Dane hrvatskoga šumarstva, zaželevši svima uspješan rad i ugodno druženje, a natjecateljima dobre rezultate.

Pjevački zbor mladih Pučkog otvorenog učilišta Otočac, hrvatskom himnom je otvorio, a KUD Otočac uz pratnju tamburaškog orkestra svojim je nastupom oplemenio čin svečanog otvaranja Dana hrvatskoga šumarstva.

